

Класифікація об'єктів ПЗФ.
Визначні об'єкти природо-
заповідного фонду України
державного значення

План:

- Поняття про природо-заповідний фонд.
- Категорії ПЗФ.
- Поняття про заповідники.
- «Ялтинський гірсько-лісовий» заповідник.
- Поняття про національні природні парки.
- «Карпатський» державний НПП.
- Поняття про заказники.
- Ботанічний заказник «Воротнів»
- Ландшафтний заказник «Нечимне»
- Висновки.

Природно-заповідний фонд – це сукупність категорій, ділянок, об'єктів, територій які охороняються на державному рівні, як такі, що представляють комплексну екологічну та наукову цінність.

Категорії природо-заповідного фонду

- Біосферні заповідники
- Природні заповідники
- Національні природні парки (НПП)
- Регіональні ландшафтні парки (РЛП)
- Заказники
- Пам'ятки природи
- Заповідні урочища
- Ботанічні сади
- Дендрологічні парки
- Зоологічні парки
- Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Поняття про заповідники

Заповідники – це особливо цінні в науковому, екологічному та естетичному відношенні територіальні комплекси, які збереглися, як правило в недоторканому вигляді і назавжди вилучені з господарського використання. Це еталони своєї природної зони свого комплексу.

На даний час в Україні діє 18 природних заповідників та 5 біосферних заповідників.

«Ялтинський гірсько-лісовий заповідник»

Одним з яскравих представників природних заповідників є природний заповідник на території АР Крим – Ялтинський гірсько-лісовий заповідник.

Основна мета даного об'єкту – є збереження лісів південного схилу головної гряди та ялтинських природних комплексів з оригінальними формами рельєфу, що знаходяться над ними.

Заповідник розташований у південно-західній частині Криму на площі 14523,0 га.

Територія заповідника знаходиться в межах висот 380-1200 м над р.м., в окремих місцях опускаючись до моря. Максимальна висота його 1320 м на г. Ай-Петрі.

Унікальність заповідника

- На території заповідника знаходяться 194 карстові порожнини.
- Флора заповідника налічує 1364 види судинних рослин, які належать до 509 родів та 100 родин.
- На території заповідника зростають 18 рослинних угруповань (ялівцю високого, фісташки туполистої, сосни кримської та Коха, осоки низької, ковили каменелюбної), занесених до Зеленої Книги України.
- Тут ростуть 183 види мохів, що становить 60% видів бріофлори Криму, 154 види лишайників, а також 1733 види грибів.
- У флорі заповідника нараховується 78 рідкісних видів рослин, занесених до Червоної книги України також відмічено 24 види рослин, занесених до Європейського червоного списку, 8 видів, занесених до Додатку 1 Бернської конвенції.

Різноманітність природних умов, рослинного покриву зумовлює багатство фауни заповідника.

Тут мешкає 37 видів ссавців, 150 - птахів, 16 - плазунів, 4 види земноводних, 90 видів комах та 119 видів молюсків.

Деяких тварин було завезено до Криму і вони тут акліматизувалися (білка-телеутка алтайська, муфлон, кабан дикий).

До Червоної книги України занесено велику групу рукокрилих, що живуть у печерах, будівлях, дуплах дерев.

Тут їх трапляється близько 150 видів птахів, з яких гніздяться 40 видів. Фауна безхребетних у Криму значно багатша, хоча тут немає багатьох типових для материка видів.

Також тут є багато видів цикад, метеликів, серед яких є ендеміки. До Червоної книги України занесено богомолів - емпуза смугастого та боліварію коротко-крилу, з інших - жужелицю кримську, махаона, поліксену, носатку листовидну, сатира євксинського, чорнушку Ферея.

Загалом на території заповідника мешкають 30 видів тварин, занесених до Червоної книги України, 9 видів, занесених до Європейського червоного списку.

Поняття про національні природні парки (НПП)

НПП- це велика за площею територія із збереженими ландшафтами, багатою флорою і фауною, мало чи незміненими природними комплексами в якій поєднується заповідна і рекреаційна функція. Важливим напрямком НПП є залучення туристів та рекреантів.

На території НПП виділяють чотири функціональні зони:

- 1) Заповідна зона (ядро)
- 2) Регульована рекреація
- 3) Стаціонарна рекреація
- 4) Буферна господарська зона.

В Україні приблизно 60 НПП.

Карпатський державний природний національний парк

Особливої уваги заслуговує Карпатський НПП, це перший представник серед НПП на території України створений в 1980 році на території Івано-Франківської обл. в басейні річок Прута та Чорного Черемоша.

Площа даного об'єкту ПЗФ становить
50495га.

Унікальність Карпатського НПП

- Він розташований у найвищому і найцікавішому географічному районі Чорногірського і Горганського масивів. Тут розміщена найвища точка України — гора Говерла (2061 м).
- Важливим природнім об'єктом парку є джерела з мінеральною водою двох типів — хлоридно-гідрокарбонатно-натрієвою та слабкомінералізованою гідрокарбонатно-натрієвою.
- Карпатський" розташований в цікавому історико-етнографічному районі — Гуцульщині, де є чимала культурно-історична спадщина. Відвідувачів приваблюють також визначні природні об'єкти — печери та скеля Довбуща, водоспад Пробій, озера Марічейка та Несамовите, урочище Кедрувате — єдине місце зростання кедрової сосни та інші.

Видова різноманітність флори та фауни

- Видовий склад рослинності парку багатий і різноманітний. Загалом тут нараховано 1105 видів рослин, що становить 54,9% всієї флори Українських Карпат, і зареєстровано 95 видів, які занесені до Червоної книги України.
- Флора високогір'я представлена анемоною нарцисоцвітою, вербою туполистою, дріадою восьмипелюстковою тощо. Скельні рослини об'єднують понад 250 видів, серед яких рідкісні ломикамінь карпатський, гвоздика тонколиста та карпатська, трищетинник альпійський, первоцвіт Галлера, верба трав'яна, сітчаста і списовидна.

Різноманіття тваринного світу НПП "Карпатський"
зумовлене багатством форм рельєфу, клімату
та рослинного світу.

- Із дрібних ссавців поширені: бурозубка мала, звичайна та альпійська, кутора мала та велика, миша хатня і жовтогорла, полівки темна, Шермана і снігова; з гризунів — білка звичайна з чорно-коричневим хутром, вовчки сірий, лісовий та горішниковий. З парнокопитних найчастіше зустрічаються: олень благородний, козуля, кабан дикий. Іноді можна побачити і володаря карпатських гір — ведмедя бурого.
- Загалом до фауни парку належать 48 видів ссавців, 110 — птахів, 11 — риб, 10 — земноводних, 6 — плазунів. 32 представники тваринного світу занесено до Червоної книги України; є й такі, що числяться у переліку Європейського Червоного списку (вовк, ведмедь бурий, видра річкова, рись звичайна тощо).

Поняття про заказник

Заказник – це природно і ресурсноохоронна територія в межах якої охороняється частина компонентів природного комплексу, при цьому використання інших компонентів є дозволеною на даній території поширюється режим часткової охорони.

Види заказників :

- Ландшафтні;
- Лісові;
- ботанічні;
- Іхтіологічні;
- Гідрологічні;
- Ентомологічні
- Орнітологічні
- Ентеологічні
- Спелоологічні

Режим заказника встановлюється на певний період (49 р., 99р.).

Ботанічний заказник «Воротнів»

Воротнів — ботанічний заказник загальнодержавного значення в Україні. Розташований у межах Луцького району Волинської області.

Площа заказника 600 га. Статус ботанічного заказника присвоєно згідно з постановою Ради Міністрів Української РСР від 03.08.1978 року № 383.

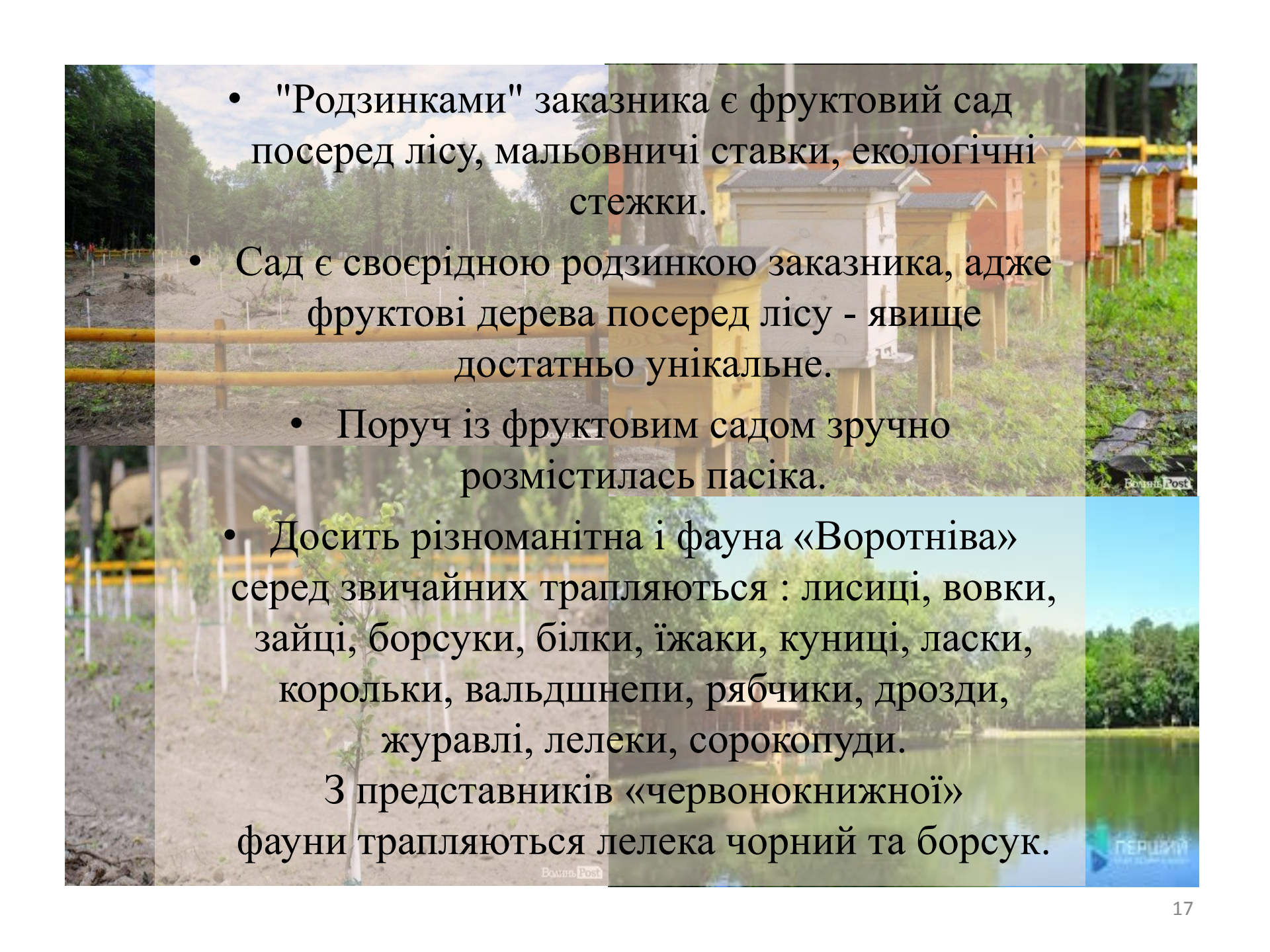
За красу природи воротнівський ботанічний заказник охрестили «Волинською Швейцарією».

Вважається, що тут проходить поділ Волинсько-Подільської височини.

Основна мета даного заказника - зберегти дубово-грабові насадження.

Унікальність заказника «Воротнів»

- На території заказника є насадження дуба, якому більше триста років. Такого немає більше ніде у Волинській області.
- Як уже згадувалось що флора заповідника містить до 700 видів рослин, у тому числі й занесених до Червоної книги. Унікальний дубово-грабовий лісовий масив є з домішками сосни звичайної, осики, берези, клена, з багатою трав'яною рослинністю, серед якої зростають рідкісні рослини (зозулині черевички справжні, вовчі ягоди пахучі, астранція велика) а також серед них волинські орхідеї - унікальне явище.
- А також багато дерев були привезені з парків Польщі, Австрії, Німеччини та Північної Америки.

The background of the slide is a collage of four images. The top-left image shows a dirt path in a forest with young trees. The top-right image shows a row of colorful wooden birdhouses. The bottom-left image shows a young tree in a sandy area with other trees in the background. The bottom-right image shows a pond with a forest in the background.

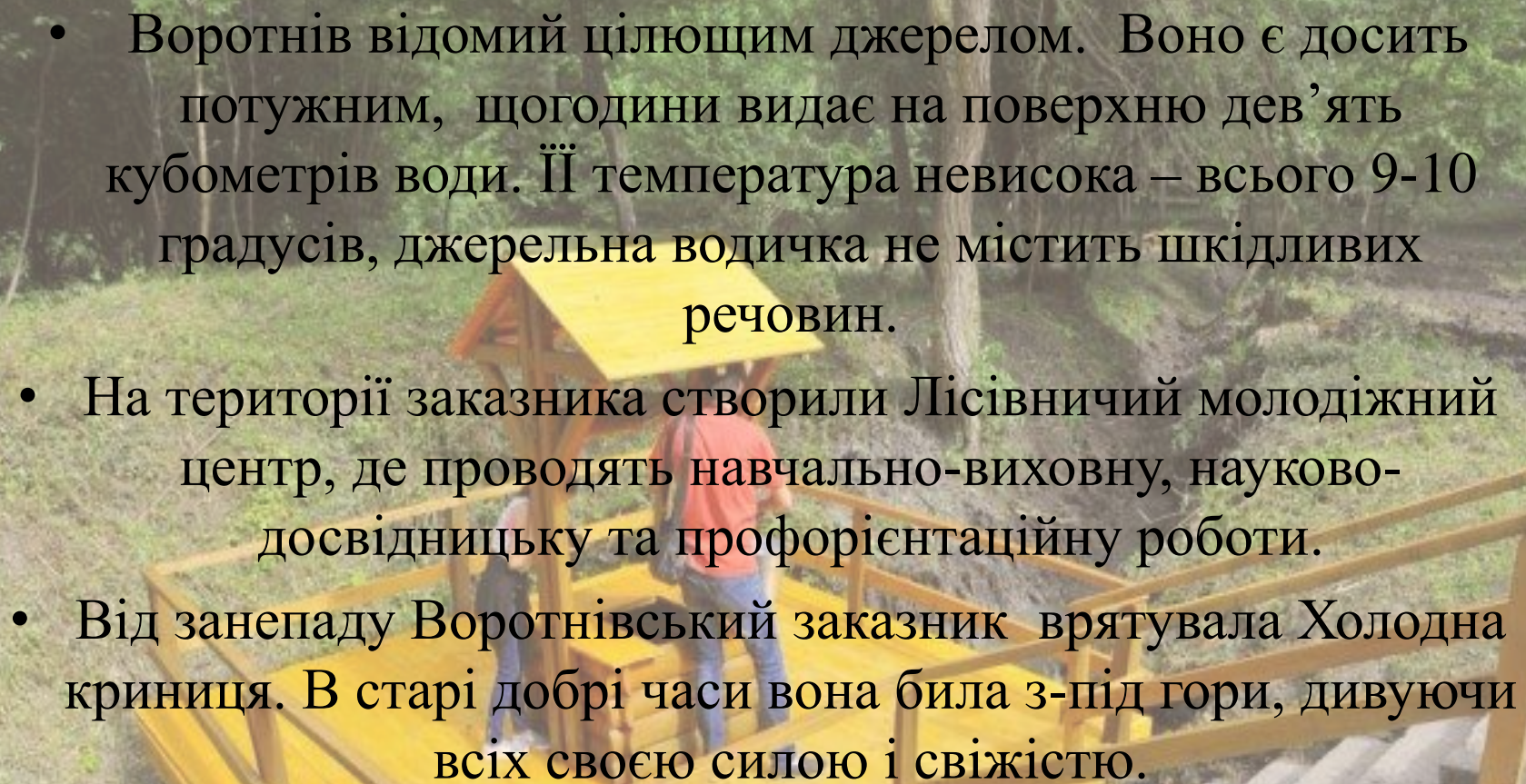
- "Родзинками" заказника є фруктовий сад посеред лісу, мальовничі ставки, екологічні стежки.

- Сад є своєрідною родзинкою заказника, адже фруктові дерева посеред лісу - явище достатньо унікальне.

- Поруч із фруктовим садом зручно розмістилась пасіка.

- Досить різноманітна і фауна «Воротніва» серед звичайних трапляються : лисиці, вовки, зайці, борсуки, білки, їжаки, куниці, ласки, корольки, вальдшнепи, рябчики, дрозди, журавлі, лелеки, сорокопуди.

- З представників «червонокнижної» фауни трапляються лелека чорний та борсук.

-
- A photograph of a wooden staircase with a yellow roof leading down to a forest stream. A person in a red shirt is standing on the stairs. The background is a lush green forest.
- Воротнів відомий цілющим джерелом. Воно є досить потужним, щогодини видає на поверхню дев'ять кубометрів води. Її температура невисока – всього 9-10 градусів, джерельна водичка не містить шкідливих речовин.
  - На території заказника створили Лісівничий молодіжний центр, де проводять навчально-виховну, науково-досвідницьку та профорієнтаційну роботи.
  - Від занепаду Воротнівський заказник врятувала Холодна криниця. В старі добрі часи вона була з-під гори, дивуючи всіх своєю силою і свіжістю.

Цікаві воротнівці вирішили виміряти глибину джерела, прив'язали до найдовшої мотузки камінь і стали опускати вглиб... Тридцятиметрова мотузка дна не дістала. За красу цього краю його називали маленькою Швейцарією

Ландшафтний заказник «Нечимне»

Нечімне — це ландшафтний заказник загальнодержавного значення, розташований у межах Ковельського району Волинської області. Природний комплекс площею 40га.

Метою даного заказника є — зберегти озеро і навколишні лісові та лучно-болотні угіддя, серед яких зустрічаються червонокнижні рослини.

Меморіальна цінність заказника

«Нечимне» являє собою не тільки ландшафтну і ботанічну, але й меморіальну цінність.

- В цих місцях неодноразово перебувала Леся Українка і черпала наснагу для створення всесвітньо відомої поетичної драми “Лісова пісня”.
- У межах заказника розміщена філія Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки «Музей Лісової пісні». Щорічно тут проводиться однойменне поетичне свято.
- Лісова галявина на схід від озера Нечимне привернула увагу археологів із ДП «Волинські старожитності». Над заболоченою місцевістю розташований невеликий пагірок, ділянка якого розмірами 20х30 метрів містять залишки поселення епохи бронзи.

Різноманітність флори заказника «Нечимне»

Ботанічна цінність урочища Нечимне неоціненна. Тут ростуть такі рідкісні для Волині і які занесені до Червоної книги України рослини. Також тут виявлено 64 види мохоподібних : 8 печіночників і 56 видів мохів. Найбагатшими виявились родини сфагнових і амблістегієвих, що свідчить про заболоченість цієї території. Серед знайдених є ряд рідкісних та цікавих видів, зокрема печіночники геокалікс пахучий і аневра лиснюча, реліктові мохи томентипн блискучий і гелодій Бландова, який занесений до Червоної книги України.

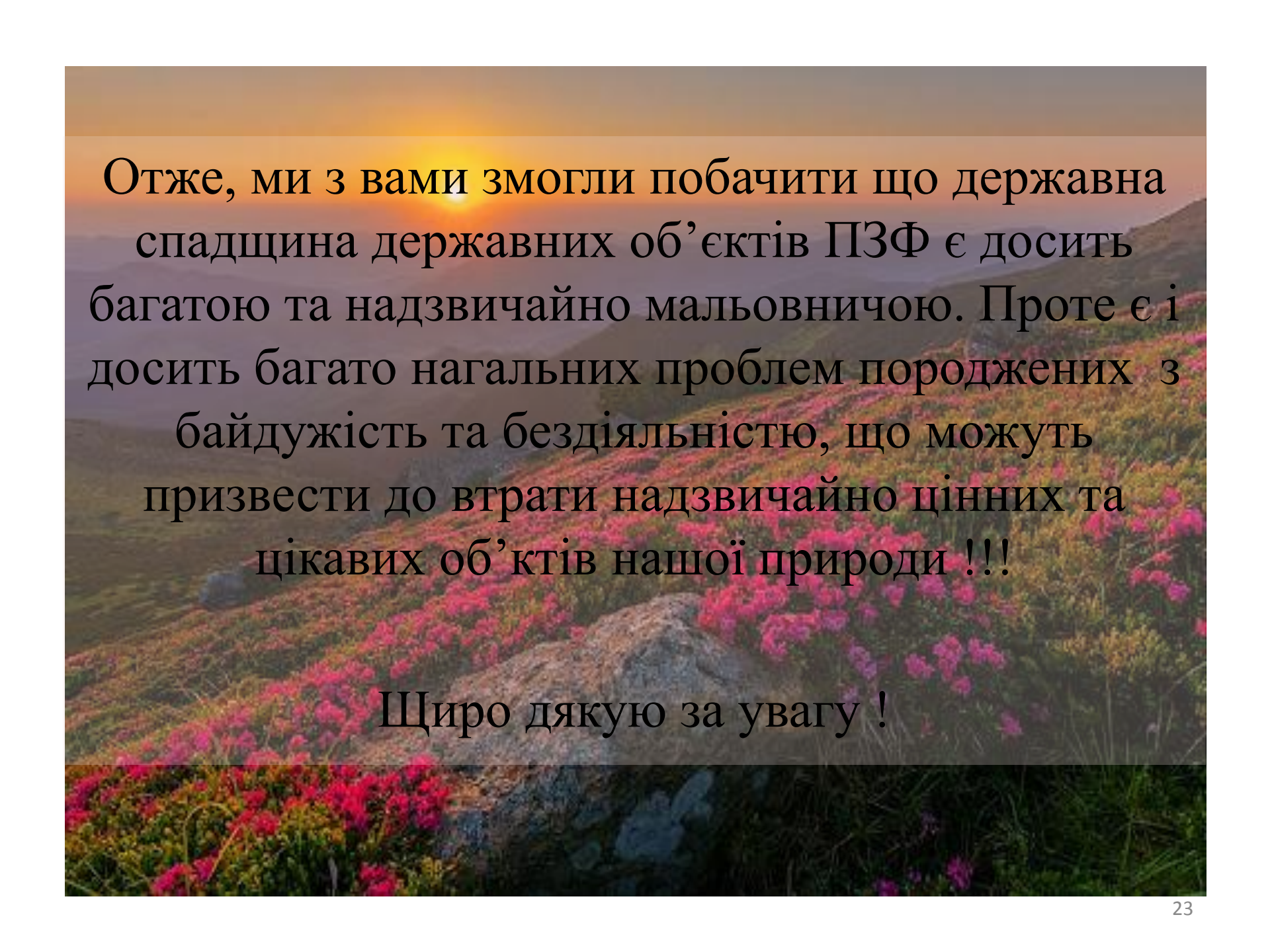
Сучасна проблематика заказника «Нечимне»

Озеро Нечимне є центральним об'єктом однойменного ландшафтного заказника, проте протягом тривалого часу озеро перетворилося на болото.

Його колишня глибина є основою версії про походження гідроніму «*не-чим-не* виміряти», тепер же вона щороку зменшується за рахунок рослинних залишків та мулу, потужність відкладів становить 8,6 метрів, глибина води — всього 15—30 сантиметрів.

Озеро відступило від своїх прадавніх берегів більше, як на 100 метрів.

Спекотної пори його площа, яка ще в повоєнний час займала сім гектарів, зменшується до 20—30 соток. Цьому сприяє посіяний біля узбережжя Нечимного для збільшення площ гніздування водоплавних птахів дикий рис *Zizania aquatica*, що активно розростається й займає щораз більшу площу.

A scenic landscape featuring a sunset over a field of vibrant pink and red flowers. The sun is low on the horizon, casting a warm glow over the scene. The flowers are in full bloom, and the overall atmosphere is peaceful and natural.

Отже, ми з вами змогли побачити що державна спадщина державних об'єктів ПЗФ є досить багатою та надзвичайно мальовничою. Проте є і досить багато нагальних проблем породжених з байдужістю та бездіяльністю, що можуть призвести до втрати надзвичайно цінних та цікавих об'єктів нашої природи !!!

Щиро дякую за увагу !